

1.1.12 שירותי הרווחה לילדים ונוער – ארגון העבודה

בגרמניה, בוגרי בתי הספר לומדים על פי רוב באוניברסיטאות או עוברים הכשרה מקצועית במפעלים בדרכם למעגל העבודה ("מערכת הכשרה דואלית").

לשכות התעסוקה אחראיות על שיבוץ הבוגרים בהכשרה המקצועית במקרים בהם הם אינם מצליחים למצוא מקום להכשרה בעצמם.

שירותי הרווחה לילדים ונוער ולשכות התעסוקה תלויים אלה באלה באופן הדדי בתחומים הבאים:

- ישנם תכנות הכשרה כחלק מהמעבר מבית הספר ללימודי המקצוע.
 - שירותי השתלבות לקבוצת היעד: "צעירים בעלי לקיים אינדיבידואליים הסובלים מהדדמנט בלתי שווה להשתתפות בחברה" למתן סיוע בהכשרה המקצועית ובהשתלבות במעגל העבודה.
- הפעולות הללו נעשות בתיאום עם לשכות התעסוקה, עם גופים המציעים הכשרה מקצועית במפעלים ומחוצה להם ועם גופים של שירותי תעסוקה (סעיף 13, פסקה 4 בספר החוקים הסוציאלי השמיני).

1.1.12 שירותי הרווחה לילדים ונוער – ארגון העבודה

על פי רוב, עבודה בשכר היא הבסיס להבטחת פרנסתו של אדם באופן עצמאי. הלימודים וההכשרה המקצועית מכינים את הצעירים לכניסה למעגל העבודה. עבור מספר הולך וגדל של צעירים, לימודים אוניברסיטאיים יקדמו לכניסה למעגל העבודה. אולם רוב בוגרי בתי הספר שאינם עומדים בקריטריונים ללימודים במוסדות להשכלה גבוהה, פונים להכשרה מקצועית. לימודים אלה מתקיימים בבתי ספר מקצועיים כחלק מהכשרה מקצועית במשרה מלאה (בעיקר במקצועות הסיעוד והחינוך) או במסגרת "ההכשרה המקצועית הדואלית", המאפיינת את מודל ההכשרה המקצועית בגרמניה. תוכנית הלימודים הדואלית מתאפיינת בשני אתרי למידה: בית הספר המקצועי והמפעל. היא משלבת למידה מעשית (במפעל) עם לימודים תיאורטיים (בבית הספר המקצועי). התלמידים מבילים שלושה עד ארבעה ימים במפעל ולימודים בבית הספר המקצועי במשך יומיים עד שלושה ימים בשבוע, ומקבלים שכר מהמפעל בתקופה זו.

בשנת 2019, 511,761 צעירים החלו תואר אוניברסיטרי (או במכללה), ו-730,260 החלו בהכשרה מקצועית המקנה "סיווג מקצועי מלא" (כלומר המקנה תואר מקצועי מלא). מתוכם 492,276 הכשרה מקצועית דואלית במובן שתואר לעיל ו-186,048 בבתי ספר מקצועיים במשרה מלאה. הצורה השנייה של הכשרה מקצועית הנהוגה בגרמניה היא בתי ספר מקצועיים (במשרה מלאה) במקצועות הבריאות, הסיעוד והסיוע. בניגוד להכשרה הדואלית, ההכשרה המקצועית במשרה מלאה בבתי הספר אינה בתשלום, ולמעשה רובם של התלמידים נאלצים לעתים קרובות לשלם שכר לימוד גבוה. 51,936 צעירים נוספים החלו בהכשרה מקצועית אחרת (למשל בשרות המדינה).

על פי נתונים אלה, ניכר כי מערך ההכשרה והעיסוק המקצועי מאורגנים ברובם מחוץ לשירותי הרווחה לנוער. אף על פי כן, בספר החוקים הסוציאלי השמיני נקבעו ממשקים המגדירים את שירותי הרווחה לנוער בתור תמיכה חברתית-חינוכית לצעירים שאינם זוכים להשתתפות שווה בחברה או הסובלים ממוגבלויות (למשל בוגרי בתי ספר רגילים או בתי ספר לחינוך מיוחד שזכו לציונים נמוכים, צעירים הסובלים מ"ללקויות למידה", תלמידים שגששו מבית הספר או מבית הספר המקצועי, צעירים עם לקויי סוציאליזציה, בעיות התנהגות והתמכרות, צעירים ממדינות זרות עם בעיות אינטגרציה) אשר כתוצאה מכך נשללה מהם הגישה למערכת ההכשרה והם נמצאים בסיון להידחק לשולי החברה לצמיתות בשל חוסר יכולתם להיכנס למעגל העבודה.

בתור מדד להיקפו של תחום הפעולה זה יכול לשמש מספר הצעירים שלא הצליחו למצוא מקום להכשרה מקצועית לאחר בית הספר ונמצאים במעין "מערכת של מעבר" (כינוי כולל לאמצעים בהן נוקטות לשכות התעסוקה בתור הכנה להכשרה המקצועית, קביעת מיומנויות לכניסה למעגל העבודה, לימודים בבית ספר מקצועי ללא תואר מקצועי, שנת הכשרה מקצועית בית ספרית, שנת מכינה מקצועית, כיתות לכניסה למעגל העבודה, ותלמידים שאינם מועסקים במסגרת חוזה להכשרה מקצועית בבתי ספר מקצועיים). בשנת 2019, 255,282 צעירים או 25.9% מכלל הילומדים במערך ההכשרה המקצועית היו ב"מערכת המעבר". כ-75% מהצעירים ללא תעודת סיום ו-41.8% מבעלי תעודת סיום נכנסו ל"מערכת המעבר".

לקריאה נוספת

Bundesinstitut für Berufsbildung BIBB (ed.) (2020): Datenreport zum Berufsbildungsbericht 2020. Informationen und Analysen zur Entwicklung der beruflichen Bildung. Bonn; online: https://www.bibb.de/dokumente/pdf/bibb_datensreport_2020.pdf (last accessed: 31 May 2021).